

Душан Јончић

Стаж Архивистичка теорија и пракса – Архиви и нови правци информација у оквиру програма Courants du Monde, Париз, 19. новембар – 7. децембар 2007.

Формиран током 2001. у оквиру програма Токови света (Courants du Monde) Министарства културе Републике Француске и покренут од стране Дома култура света (Maison des Cultures du Monde)¹, стаж *Архивистичка теорија и пракса – Архиви и нови правци информација* намењен је професионалним архивистима, одговорним личностима у архивима и кадровским и организационим руководиоцима, специјалистима за савремене архивистичке технике и поступке. Овај тематски стаж одржава се у Паризу, траје три недеље (у новембру) и окупља првенствено бивше полазнике STIA² са жељом да искористи њихово искуство. За узврат омогућава им: заједничко размишљање и закључивање о актуелној проблематици; размену практичних искустава; проширивање професионалног хоризонта упознавањем, током једне недеље стажа, са руководиоцима на пољу културе широм света.

I

Стаж *Архивистичка теорија и пракса* у оквиру програма Courants, 2007. године примио је VII генерацију полазника. Захваљујући покровитељству Дома култура света, дипломатских представништава Француске у иностранству и организацији Бироа за образовање Дирекције Француских архива, окупио је 20-оро архивиста из 20 земаља света. Рад се одвијао у Француском националном архиву.

Програм је обухватио најактуелније теме из савремене архивистике. Архивисти су суочени са многобројним и комплексним правцима у амби-

¹ Дом култура света (Maison des Cultures du Monde) основан је 1982. године са задатком да одговори на потребу примене система реципроцитета француских културних веза са светом. У оквиру широког програма, за који има подршку министарстава културе и иностраних послова, града Париза и Француске алијансе, развија међународне везе у свим областима културе.

² Полазници Међународног стручног архивистичког стажа (Stage technique international d'archives – STIA).

јенту администрације, права, као и технологије препуне промена. Питања која се постављају заједници архивиста захтевају одговоре који занимају све архивисте: професионално образовање, професионализација и еволуција архивистичке струке, коришћење правних и техничких средстава као услова настанка информација, њихово чување и обрада, њихово објављивање, познавање административних мера у националном и међународном оквиру, место и улога архивисте у свету информација.

Путем конференција и практичних демонстрација, дебатних атељеа и посета архивским сервисима полазници су се упознали са стручним искуствима француских колега и њихових гостију из иностранства, приказали део својих искустава и учествовали у дебати са предавачима. Сваки учесник стажа имао је прилику да изложи експозе о својим професионалним искуствима о теми по свом избору. Предавања су држали француски стручњаци (специјалисти за поједине области архивистике) и гости из иностранства.

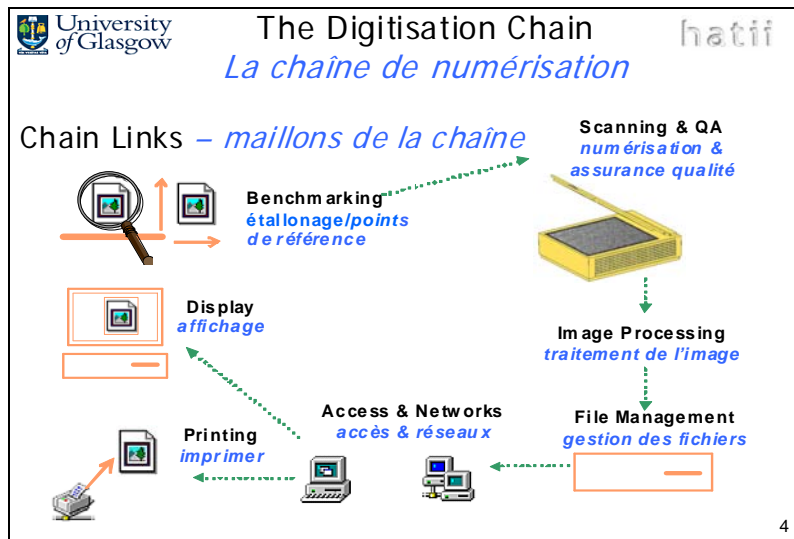
II

Главне теме у оквиру програма *Архиви и нови правци информација* биле су: *Дигитализација и архивирање електронских докумената* (заједнички семинар са студентима Универзитета из Берна) и *Управљање документима и пословање са регистратурским материјалом*.

1) У оквиру заједничког семинара са студентима Универзитета из Берна *Дигитализација и архивирање електронских докумената* одржана су следећа предавања: Ian G. Anderson, Теоријски увод у нумеризацију; Edmond Fernandez, Нумеризација у Архивском центру прекоморских земаља у Ексу; Elisabeth Gautier Desvaux, Нумеризација у Департманском архиву Ивелине – атеље за нумеризацију, основе продукције, виртуелна читаоница³; Jacques Faule, Gildas Plien, Електронско архивирање: студија случаја: архивирање веб сајтова, нумеризација европских библиотека⁴; Françoise Vanpat-Berger, Nicolas Bütukofer, Теоријски увод у електронско архивирање; Annie Godet, Дигитализовано архивирање у Министарству правде; Carole Gragez, Архивирање база података на дужи рок у Националном архиву (Центар за савремену архивску грађу у Фонтенблоу).

³ Предавање приликом целодневне посете Archives départementales des Yvelines, Montigny-le-Bretonneux.

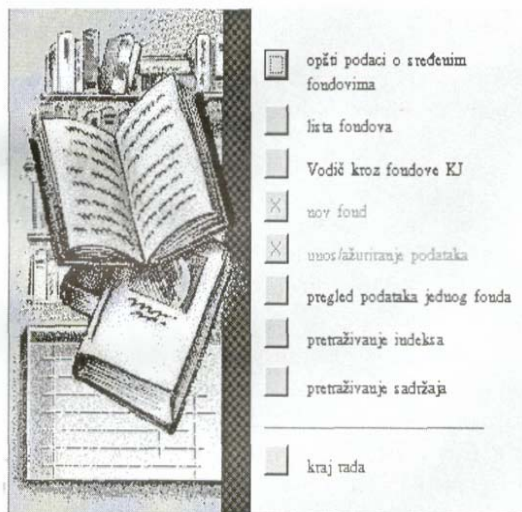
⁴ Предавање током обиласка Националне библиотеке Француске (BNF) у Паризу.

Ian G. Anderson, Шематски приказ основа дигитализације

По завршетку семинара, у оквиру радног атељеа размењена су искуства између полазника стажа и студената из Берна. Може се констатовати да велики број присутних који су били укључени у дискусију прилично познаје актуелну проблематику *Дигитализације и архивирања електронских докумената*.

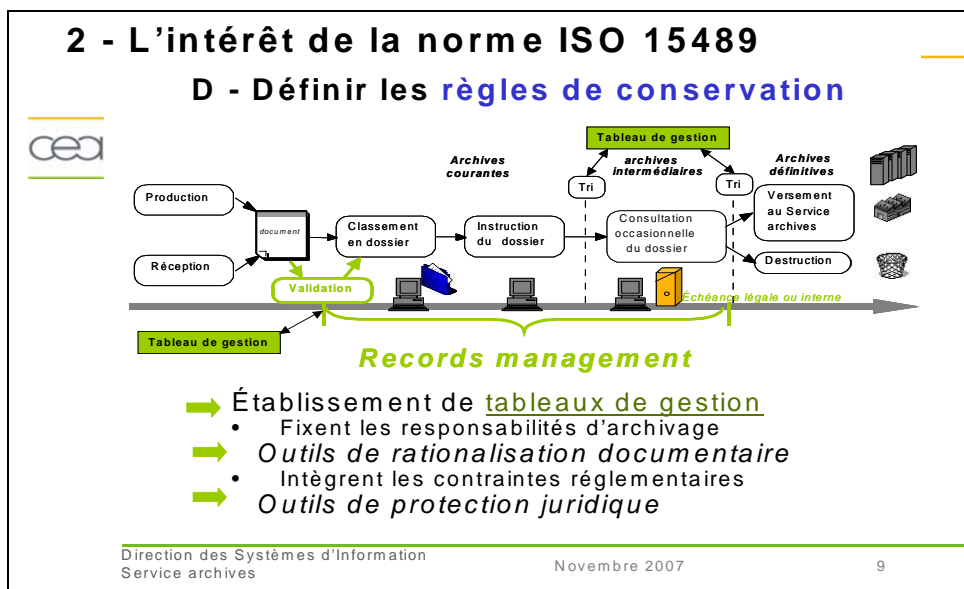
У наставку стажа полазници су изложили експозеа о пракси својих установа и личним искуствима из ове области. С обзиром на делокруг рада, мој експозе носио је назив *Примена базе података Инвентар у припреми изложбе докумената „Краљевски намесник кнез Павле Карађорђевић“*. Тема је изазвала интересовање присутних, како у домену примене базе података, тако и у вези са изложбом. Презентована је база података и њена примена. Преко сајта Архива СЦГ присутни су се упознали са каталогом изложбе и осталим прилозима.

База података *Инвентар*Кнез Павле Карађорђевић са кнегињом Јелисаветом⁵

2) Тема *Управљање документима и пословање са регистратурским материјалом* изазвала је много веће интересовање полазника. Разлоге треба

⁵ Фотографија са изложбе Кнез Павле Карађорђевић краљевски намесник 1934–1941.

тражити у актуелности Норме ISO 15489 – Информације и документација – Управљање документима.

Odile Frossard, Шематски приказ поступка са документима

У оквиру овог сегмента одржана су следећа предавања: Christine Petilat, Пословање са регистратурским материјалом и грађом која није доспела за преузимање, централне администрације; практични резултати, улога и перспективе⁶; Odile Frossard, Значај нормe ISO 15489; Marie-Anne Chabin, Управљање документима и пословање са регистратурским материјалом, ISO 15489 et MoReq⁷; Monique Constant, Anne-Elyse Lebourgeois, Презентација укупног система пословања са регистратурским материјалом и грађом, која није доспела за преузимање, у Министарству иностраних послова⁸; Rosine Cleyet-Michaud, Управљање документима и настајање архивске грађе: француска и међународна теорија и пракса; Jérôme Thuez, Искуство са управљањем документима у оквиру приватне групације Total⁹; Catherine Dherent, Искуство са управљањем документима у Националној библиотеци Француске.¹⁰

⁶ Предавање је одржано приликом целодневне посете Archives nationales site de Fontainebleau (Центар за савремену архивску грађу у Фонтенблоу).

⁷ Model Requirements for the Management of Electronic Records (MoReq).

⁸ Предавање приликом посете Архиву Министарства иностраних послова.

⁹ Предавање приликом посете групацији Total (le groupe Total).

¹⁰ Предавање у Националној библиотеци Француске (Bibliothèque nationale de France – BNF) у Паризу.

После завршеног циклуса предавања, у оквиру радног атељеа вођена је полемика међу полазницима о последицама информатизације на службене поступке приликом вредновања докумената. Констатовано је да се о проблему вредновања електронских докумената могу изрећи само извесне опште напомене. Принцип вредновања електронских докумената не разликује се од његове *примене на класичним документима*.

Када се говори о ризику нестанка, у мери у којој се то односи на електронска документа, вредновање се мора вршити у тренутку њиховог настајања, са свим недостацима и последицама које ствара недостатак временске дистанце. Ризик је у томе да ћемо можда чувати много више него у прошлости и да ћемо акумулирати масу докумената (или боље рећи база података) које нећемо бити у стању да савладамо. Увек ће бити могуће да их елиминисемо после одређеног рока – али шта радити у свету у коме ће доминирати нове технологије?

Закључено је да треба апсолвирати проблематику односа документ – база података. У актуелном тренутку вреднујемо документа у контексту службеног поступка. Са информатизацијом поступака нећемо ли можда доћи до вредновања база података, уз ризик да заборавимо смисао њиховог стварања?

Предавања на стажу су послужила својој намени. Полазницима је дата прилика да се упознају са достигнућима савремене архивистике и конвенцијама технолошког развоја на еволуцију архивистичких поступака и струке.

Стаж је понудио учесницима презентацију различитих проблема савремене архивистике у Француској или иностранству, подстакао размену мишљења о разликама у пракси и искуствима међу полазницима, омогућио изучавање више проблема савремене архивистике. Такође је био прилика за сагледавање и поређење поступака и праксе у земљама учесника.